

od tekstów najstarszych do najnowszych; od referatów skupiających się na jednostkowych dziełach po badania przekrojowe; od autorów znajdujących się w kanonie literatury światowej po niedawno odkryte talenty czy twórców mniej znanych itd. Szczególnie istotny jest międzynarodowy wymiar konferencji: reprezentacja badaczy obejmowała bardzo wiele różnych instytucji z różnych krajów, nie tylko tych tradycyjnie zaliczanych do kręgu słowiańskiego.

Anna Ćwik, Marcin Gaczkowski
Uniwersytet Wrocławski

Sprawozdanie z sympozjum w Woli Uhruskiej *Nauka w służbie narodu. Dziesięć sympozjów polsko-ukraińskich* (Wola Uhruska, 26–27 maja 2017 r.)

Współpraca Instytutu Filologii Słowiańskiej Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie z gminą Wola Uhruska ma już swoją wieloletnią tradycję. Jeszcze przed organizacją pierwszych sympozjów naukowych nawiązano wieloaspektową współpracę, która po dziś dzień przynosi wymierne korzyści. Jednym z jej pierwszych efektów było wydanie monografii naukowej pt. *Gmina Wola Uhruska na tle Euroregionu Bug. Język i kultura*, red. Feliks Czyżewski (Wola Uhruska 2003). Dziś współpracę tę można uznać za modelowy przykład i pewną formę wzorca dla innych jednostek samorządowych i naukowych, którym zależy na podobnym współdziałaniu w zakresie szeroko pojętego dobra wspólnego. Wartość takich przedsięwzięć zauważalna i doceniana jest obecnie nie tylko przez władze gminy Wola Uhruska, środowiska akademickie UMCS, ale również przez przedstawicieli innych ośrodków naukowych, samorządowych i oświatowych w Polsce oraz poza jej granicami.

Dzięki zaangażowaniu ówczesnego Dyrektora Instytutu Filologii Słowiańskiej UMCS prof. dra hab. Feliksa Czyżewskiego oraz Wójta Gminy Wola Uhruska mgra Jana Łukasika zrealizowano również pomysł wprowadzenia cyklicznych spotkań – transgranicznych sympozjów polsko-ukraińskich, których tematyka po dzień dzisiejszy skupia się zarówno na kwestiach samorządowych, jak i naukowych. Brali w nich udział nie tylko naukowcy z Polski (m.in. z UMCS, Uniwersytetu Łódzkiego, Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza, Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego), Ukrainy (m.in. z Instytutu Językoznawstwa Ukraińskiej Akademii Nauk w Kijowie, Uniwersytetu im. Łesi Ukrainki w Łucku, Uniwersytetu w Żytomierzu, Uniwersytetu w Krzywym Rogu) i Białorusi (Uniwersytet w Brześciu, Uniwersytet w Grodnie), ale również przedstawiciele władz państwowych i wojewódzkich, jednostek samorządu terytorialnego powiatów: włodawskiego i białskiego, gmin: Ruda-Huta, Sawin, Wło-

dawa, Wisznice oraz gospodarza – Woli Uhruskiej. Byli również obecni samorządowcy z obwodów wołyńskiego i brzeskiego na Ukrainie. W sympozyjach uczestniczyli też reprezentanci Stowarzyszenia Pisarzy Polskich oddziału w Lublinie.

W każdym z organizowanych sympozyjów podejmowano kwestie dotyczące współpracy samorządowej i transgranicznej. Realizowany był też blok naukowy, w którym dominowała problematyka językoznawcza i kulturowa na pograniczu polsko-wschodniosłowiańskim. Należy podkreślić, że każde z sympozyjów kończyło się podsumowaniem w postaci wniosków, z których większość została zrealizowana. Zaś pokłosiem spotkań językoznawczych są dwie monografie: *Pogranicza słowiańskie w opisach językoznawczych. W 110. rocznicę urodzin Profesora Władysława Kuraskiewicza (1905–1997)*, red. Feliks Czyżewski, Marek Olejnik, Alicja Pihan-Kijasowa (Lublin-Włodawa 2015) oraz *Centrum a peryferie w opisach językoznawczych*, red. Feliks Czyżewski, Marek Olejnik, Halina Pelcowa (Lublin 2016).

Dziesięć transgranicznych spotkań polsko-ukraińskich w Woli Uhruskiej koncentrowało się wokół następującej problematyki:

1. Współpraca transgraniczna Polska – Białoruś – Ukraina. Gospodarka – ekologia – kultura, 2–3 czerwca 2008 roku.
2. Język ukraiński w polskim systemie oświaty, 1 czerwca 2009 roku.
3. Gospodarka, religia, kultura i język na pograniczu polsko-ukraińskim, 28 maja 2010 roku.
4. Wołyń – Podlasie – religia – kultura – historia – język, 27–28 maja 2011 roku.
5. Komunikacja w obszarze transgranicznym polsko-białorusko-ukraińskim, 1–2 czerwca 2012 roku.
6. Przejścia graniczne na wschodniej granicy powiatu włodawskiego, 23 maja 2013 r.
7. Perspektywy organizacji dni dobrosąsiedztwa w kontekście nowej sytuacji politycznej na Ukrainie, 30–31 maja 2014 roku.
8. Międzynarodowa Konferencja Naukowa pt. „Słowiańskie pogranicza jako przedmiot badań językoznawczych i onomastycznych”, 19–20 czerwca 2015 roku.
9. Centra a peryferia w opisach językoznawczych, 3–4 czerwca 2016 roku.
10. Nazwy własne na pograniczach językowo-kulturowych. Problemy metodologiczne, 26–27 maja 2017 roku.

Organizowane w ramach sympozyjów konferencje naukowe skupiały środowiska akademickie z Polski, Ukrainy i Białorusi. Problematyka językoznawcza, literaturoznawcza archeologiczna, geograficzna, historyczna oraz kulturoznawcza koncentrowały się najczęściej na dziedzictwie przyrodniczym, materialnym i duchowym występującym w tej części pogranicza, historii kościoła, historii sztuki, literaturze, problematyce regionalnej itp. Najliczniej w Woli Uhruskiej występowali ze swoimi referatami badacze-językoznawcy, którzy podejmowali tematykę języka inskrypcji nagrobnych, onomastyki pogranicza (ojkonimii, anojkonimii, urbanonimii, antroponimii, standaryzacji nazw własnych), dialektologii, etymologii ludowej i naukowej,

leksykologii i leksykografii, języka pisarzy, polszczyzny Kresów Wschodnich, bilingwizmu, dziedzictwa leksykalnego pogranicza polsko-ukraińskiego itp. Ogółem wygłoszono ponad 150 referatów o zróżnicowanej tematyce i metodologii. Spośród grona kilkudziesięciu osób, które wystąpiły z referatami, można wymienić tak cenionych w środowisku naukowców, jak: Hryhorij Arkuszyn, Jerzy Bartmiński, Feliks Czyżewski, Sławomir Gala, Zygmunt Gafecki, Andrzej Gil, Pawło Hrycenko, Irena Jaros, Michał Łesiów, Władysław Makarski, Ihor Nabytowyč, Włodzimierz Osadczy, Halina Pelcowa, Alicja Pihan-Kijasowa, Leon Popek, Andrzej Rozwałka, Ewa Siatkowska, Janusz Siatkowski, Bogdan Walczak, Ewa Wolnicz-Pawłowska i wielu innych.

O to, czym są sympozja w Woli Uhruskiej zapytaliśmy kilku pracowników naukowych z ośrodków naukowo-badawczych w Lublinie i Poznaniu:

Konferencje naukowe w Woli Uhruskiej są jedynymi, znanymi mi, cyklicznymi spotkaniami władz samorządowych i ludzi nauki z różnych miast Polski, łączącymi aspekt teoretyczno-metodologiczny z praktyką językową realizowaną w terenie. Na uwagę zasługują nie tylko walory merytoryczne, ale też integracja środowisk ze swobodną wymianą myśli, wspólnym pochylaniem się nad problemami ważnymi dla Lubelszczyzny jako miejsca i regionu. Od kilku lat uczestniczę w konferencjach i za każdym razem odkrywam nowe zakamarki życzliwości i profesjonalizmu Władz Gminy w łączeniu tego, co naukowe, i tego, co samorządowe. Można tu wskazać na niespotykany na skalę ogólnopolską przykład dialogu międzykulturowego i międzypokoleniowego oraz współpracy na różnych płaszczyznach: naukowej, regionalnej, integracyjnej i towarzyskiej. Panu Wójtowi Janowi Łukasikowi i Radzie Gminy Wola Uhruska – Mecenasom Nauki – gratuluję otwartości i świeżości w konceptualizacji otaczającego świata, łączącej ludzi różnych profesji i zainteresowań, a Panu Profesorowi Feliksowi Czyżewskiemu dziękuję, że wprowadził nas w piękny i mądry świat gminnej rzeczywistości Woli Uhruskiej. Coroczne spotkania wrosły już na stałe w krajobraz i mapę naukową regionu, stając się swoistym miejscem, do którego wraca się z radością i nadzieją.

prof. dr hab. Halina Pelcowa (UMCS)

Transgraniczne Sympozja Polsko-Ukraińskie odbywające się w Woli Uhruskiej, choć uczestniczę w nich dopiero od kilku lat, uważam za bardzo ważne wydarzenia wpisujące się tak w przestrzeń naukową (językoznawczą), jak i lokalną samorządową, a nawet ogólniej – społeczną. Największą ich wartością jest możliwość skonfrontowania dokonań uczonych polskich oraz pochodzących zza wschodniej granicy (białoruskich, ukraińskich) w zakresie badań nad językiem regionu z osiągnięciami i potrzebami lokalnej społeczności, prezentowanymi uczestnikom sympozjów przez władze samorządowe, miejscowych działaczy społecznych i kulturalnych, polityków wywodzących się z regionu i pasjonatów problematyki pogranicza. To, co uważam

za bardzo cenne, to włączenie się młodzieży szkolnej, która, pod czujnym okiem nauczycieli, przygotowuje oprawę artystyczną spotkania. Natomiast w zakresie merytorycznym, językoznawczym najistotniejsze jest spotkanie i możliwość dyskusji uczonych polskich z kolegami z Białorusi i Ukrainy nad językowymi problemami (tak szczegółowymi, jak metodologicznymi) pogranicza. Wartością dodaną jest także rozpiętość wieku i doświadczeń referentów, bowiem poza badaczami doświadczonymi, z uznanym już dorobkiem naukowym, swoje osiągnięcia prezentują też adepci dyscypliny, co dla ich rozwoju jest bez wątpienia bardzo istotne. Wreszcie nie bez znaczenia jest walor towarzyski. Nauka najlepiej rozwija się w kontekście dyskusji i sporów, ale prowadzonych z pełną życzliwością dla jej uczestników, a taką sytuację stwarza wzajemne poznanie się i zrozumienie. I te wszystkie walory są istotą Transgranicznych Sympozjów Polsko-Ukraińskich odbywających się w Woli Uhruskiej, organizowanych z inicjatywy Profesora Feliksa Czyżewskiego – Dobrego Ducha tych spotkań.

prof. dr hab. Alicja Pihan-Kijasowa (UAM)

Konferencja w Woli Uhruskiej zorganizowana po raz dziesiąty, a więc już jubileuszowa, jest zatem chociażby z tego tytułu godna uwagi i warta pełnego uznania dla wytrwałych jej organizatorów i przyjaznych temu wydarzeniu Gospodarzy. Jej wymiar naukowy stwarza uczestnikom z różnych ośrodków naukowych Polski i Ukrainy okazję do prezentacji swoich badań i konstruktywnej dyskusji. Sam miałem zaszczyt uczestniczyć w tych spotkaniach kolejny raz. Znamienny jest wybór miejsca konferencji – to gmina Wola Uhruska, prężna swoimi dokonaniem cywilizacyjnymi (materialnymi i kulturowymi), uwzględniająca w swoim profilu działalności również aspekt naukowy, mający na celu przybliżenie swoim mieszkańcom humanistycznej problematyki regionalnej Małej Ojczyzny, kuszącej nas wszystkich swoimi walorami kulturowymi i krajoznawczymi.

prof. dr hab. Władysław Makarski (KUL)

Dziesięć sympozjów naukowych w Woli Uhruskiej to dobra okazja do podsumowania spotkań naukowców, samorządowców, przedstawicieli organizacji pozarządowych, hierarchów religijnych etc. Idea zbliżenia środowiska naukowego ze społecznością lokalną, wyjście z zagadnieniami stricte naukowymi oraz ich metodologicznymi problemami z zacisza gabinetu badacza do szerszej grupy społeczeństwa od wielu lat przyświeca myśli prof. Feliksa Czyżewskiego. Badacz ten w pewien sposób wyprzedził współczesne trendy, kiedy coraz częściej mówi się o potrzebie współpracy środowiska naukowego z jednostkami samorządu terytorialnego, placówkami oświatowymi, organizacjami samorządowymi itp. Dzisiaj częstokroć wynika to jednak z potrzeb tzw. komercjalizacji wiedzy, promocji uniwersytetu oraz kształtowania jego pozytywnego wizerunku w mniejszych środowiskach, a także z zachęcania młodzieży szkolnej do zdobywania wiedzy akademickiej i studiowania na konkretnej

uczelni będącej nierzadko konkurentem dla innej placówki wyższej. Niemalą rolę odgrywają tutaj współczesne znaki czasu, tj. postępujący niż demograficzny oraz zmiany w mentalności współczesnej młodzieży coraz częściej ukierunkowanej na postawę „mieć” niż „być”. Wydaje się, że zaangażowanie prof. Feliksa Czyżewskiego w zakresie popularyzacji wiedzy naukowej w lokalnych wspólnotach komunikatywnych oraz współpracy opartej na obopólnych korzyściach wynika z innych pobudek niż szereg różnych postmodernistycznych, nierzadko dyskusyjnych prądów. Polemizować można np. z coraz częstszym traktowaniem nauki jedynie w kategoriach produktu marketingowego. Wydaje się, iż w tym zakresie wiedza humanistyczna jest najmniej przeliczalna na dane dotyczące sfery ekonomicznej, podążanie zaś za tym trendem doprowadza do zdehumanizowania humanistyki. Popularyzowanie wiedzy naukowej (także językoznawczej), dzielenie się nią w różnych środowiskach, pokazywanie wyników badań w szerszym polu kultury powinno bowiem leżeć w gestii każdego naukowca. Doświadczenia akademickie mogą być także pomocne w rozwiązywaniu problemów i potrzeb lokalnego społeczeństwa. Jak słusznie bowiem zauważyła w jednym ze swoich wykładów prof. Jadwiga Puzynina: „Naukowiec jest przede wszystkim człowiekiem, a jego główne zadanie to służyć – także swoją pracą naukową – tym, do czego każdy człowiek jest powołany: tworzenia dobra wspólnego rozumianego jako cywilizacja ludzi dobrej woli”.

Mariusz Koper
(KUL)

Marek Olejnik
(UMCS)

Международный семинар *Актуальные проблемы образования: теория, методология, практика*, Евразийский национальный университет имени Л.Н. Гумилева (Астана, Казахстан, 12–14 декабря 2017 г.)

Сегодня казахстанско-польские отношения успешно развиваются во всех сферах, так как Казахстан и Польша выступают экономическими лидерами в своих регионах – в Центральной Азии и Центральной Европе соответственно. Для Казахстана Польша является одним из ведущих внешнеэкономических партнеров в Центральной и Восточной Европе. В то же время на Казахстан приходится примерно 70% польского торгового оборота со странами Центральной Азии. Не секрет, что через территории Казахстана и Польши пролегает самый короткий сухопутный маршрут из Азии в Европу, реализуя инициативу «Один пояс – один путь», объединяющую проекты создания Экономического пояса Шелкового